

Barn- och utbildningsförvaltningen

Handläggare: Henrik Sundblom
Titel: Avdelningschef förskola
E-post: henrik.sundblom@norrtalje.se

Till: Barn- och skolnämnden

Utredning avseende behov och intresse av att skapa särskilda profilinriktningar vid nystart av kommunala förskolor och skolor

Förslag till beslut

Barn- och skolnämnden tar del av utredning avseende behov och intresse av att skapa särskilda profilinriktningar vid nystart av kommunala förskolor och skolor och beslutar att uppdraget ska anses som slutfört.

Sammanfattning

Barn- och utbildningsförvaltningen har i mål och budget 2024 – 2026, samt i barn- och skolnämndens verksamhetsplan 2024-2026 uppdragits att utreda behov och intresse av att skapa särskilda profilinriktningar vid nystart av kommunala förskolor och skolor.

Den samlade bedömningen är att det inte är intressant att starta upp kommunala förskolor eller skolor med särskilda profilinriktningar. Det finns ett tillräckligt stort friutrymme inom utrymmet i läroplanerna att inrikta och marknadsföra en förskola eller skola utan att benämna det som en enhet med särskild profilinriktning.

Ärendet

Barn- och utbildningsförvaltningen har i mål och budget 2024 – 2026, samt i barn- och skolnämndens verksamhetsplan 2024 – 2026 uppdragits att utreda behov och intresse av att skapa särskilda profilinriktningar vid nystart av kommunala förskolor och skolor.

Metod för arbetet att utreda frågeställningen i uppdraget

Utredningen har genomförts genom att samverka uppdragets frågeställning med rektorer i förskolan och fackliga företrädare mot skola, förskola samt genom omvärldsbevakning via bland annat olika kommuners och intresseorganisationers webbplatser.

Omvärldsanalys

Det finns i riket olika inriktningar och profiler för förskola och skola. Dessa inriktningar tar sig vanligtvis uttryck inom Montessori-, I Ur och Skur- eller Waldorfpedagogik och drivs oftast av fristående huvudmän. De olika profilerna har gemensamma intresseorganisationer och olika del av licensiering eller certifiering som man ansluter sig till. Medarbetarna utbildas även i inriktningen genom respektive organisations utbildningsorganisation. För att behålla sin profil behöver medarbetare utbildas och i vissa fall ska det årligen lämnas in dokumentation som styrker arbetssättet enligt profilen.

Stockholms stad hade tidigare ett val i deras "förskoleväljare" på webben med den pedagogiska inriktningen Reggio Emilia. Det finns ingen certifiering utan var en självvald inriktning i verksamheten där det var relativt stor skillnad i det innehåll som verksamheten erbjöd. Stockholms stad har sedan något år tillbaka tagit bort profiler från sökfunktionen för vårdnadshavare.

Förutsättningar i Norrtälje kommen

Utredningsuppdraget som givits barn- och utbildningsförvaltningen har i sin frågeställning begränsats till att gälla nystarter. I rådande läge med nyetableringar av fristående skol- och förskoleplatser i främst Norrtälje stad är det en liten möjlighet till rena nya starter av kommunala skolor eller förskolor inom de närmsta åren. Nybyggnationer inom de kommande åren ersätter antingen uttjänta äldre byggnader eller tillfälliga paviljonger.

Norrtäljes stora geografiska yta, en stad, glesbygd och ett antal tätorter samt skolvalets hantering av anvisad skola gör att en profilinriktning på en enhet kommer ge en begränsad tillgänglighet till eventuell profil för främst yngre barn och deras familjer.

I Norrtälje finns det Montessoriskolor, Montessoriförskolor, Freinetskolor, Freinetförskolor samt Waldorf förskola samt I Ur och Skur förskolor alla i fristående regier. Flera av verksamheterna men inte alla har högt söktryck. Det finns några av enheterna som aktivt sprider sin profilinriktning i sociala medier och andra kanaler för att synas och skapa intresse hos vårdnadshavare. Att marknadsföring är prioriterat i utbildningsvärlden när antalet barn minskar blir tydligt i omvärldsanalysen. Flera av de fristående förskolorna och skolorna i kommunen köper annonser i sociala medier för att synas samt någon förskola har öppnat en enklare form av öppen förskola för att skapa intresse hos vårdnadshavare för deras förskola.

Håsta förskola i Rimbo genomförde en HBTQ-certifiering efter ett beslut i barn- och skolnämnden 27 mars 2017. Certifieringen var ett pilotprojekt i en satsning som kallades "Tusen färger" kopplat till ökad normmedvetenhet hos medarbetarna i verksamheten. En gång under perioden har förskolan även åter certifierats. Den senaste certifieringen löpte ut sommaren 2024 och förskolan i sin utvärdering landat i att man nu behöver prioritera andra utvecklingsområden i verksamheten och inte starta en ytterligare certifieringsprocess. Projektet har varit uppskattat och en bra satsning men arbetet tar relativt mycket fortbildningstid i anspråk och andra utvecklingsområden bedöms ha större kvalitetsutväxling än ytterligare en omcertifiering.

Roslagsskolan har musikklasser en klass per årskull som är en form av profil dit antagningen sker efter färdighetsprov. Inriktningen är uppskattad men i detta fall är det en klass dit elever söker sig och inte en hel skola med inriktning. För att ha en eller några olika inriktningar på en skola krävs dock ett större antal elever som egentligen bara finns på Roslagsskolan av de kommunala skolorna.

Analys

Förskolans läroplan (Lpfö-2018) ger ett stort friutrymme för en förskola att utforma sitt arbetssätt med olika inriktningar. I Norrtälje finns det flera kommunala förskolor som utifrån eget initiativ arbetar med växelverkan som innebär att två barngrupper över dagen växlar plats och byter från att vara ute till att gå in i huset i omgångar utan att ha det som profil utan mer som arbetssätt.

En inriktning av arbetssätt eller profil anser både fackliga parter och rektorer i förskolan bör initieras från verksamheten och dess medarbetare för att ha bärkraft och skapa engagemang. Men båda referensgrupperna landar i att de allra flesta fallen kan en inriktning hanteras inom verksamhetens friutrymme utan att vara en uttalad profilinriktning. En risk med

en uttalad profil är att om någon eldsjäl slutar på en verksamhet så riskerar det att profilens arbetssätt inte genomförs lika frekvent eller genomarbetat.

En utmaning med profilinriktade verksamheter på främst mindre orter med färre enheter kan finnas utifrån antalet möjliga alternativ för vårdnadshavare. Utifrån skolvalets hantering med anvisad närmsta skola utmanas det ytterligare med en profilinriktning på en grundskola. Är det så att en profilinriktad skola kan vara anvisad skola eller ska vårdnadshavare i ett sådant läge kunna välja bort den anvisade skolan.

Några verksamheter gör fortbildningsinsatser utifrån utvecklingsområden som framkommer i analyserna i det systematiska kvalitetsarbetet. Vissa gånger kan en sådan utbildningsinsats leda till en diplomering eller certifiering. Om en förskola eller skola planerar att certifieras i en inriktning som har en ekonomisk budgetpåverkan över normala löpande fortbildningskostnader ska det förankras med avdelningschef förskola eller grundskola. En lekcertifiering är det några av de kommunala förskolorna har som en möjlig fortbildningsinsats för sina medarbetare som komplement till Förskolan i fokus insatser med fokus på leken i förskolan.

Marknadsföring och att synliggöra de kommunala verksamheterna är av större vikt än att de profilerar sig. Flera skolor och förskolor har sociala medier där de visar upp sin verksamhet på ett enklare sätt än att uppdatera sin enhets webbplats. Den bästa marknadsföringen är alltid positiva barn och vårdnadshavare som möts av engagerade och kompetenta medarbetare. Det finns inte ett behov av profilinriktningar vad denna analys kan fånga upp.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i samråd med förskolans rektorer samt representanter för Sveriges lärare och Kommunal.

Ekonomiska konsekvenser

Eventuella mindre avgifter för utbildningsinsatser som kan leda till certifieringar inom ett område hanteras inom verksamhetens ordinarie fortbildningsmedel. Kostsammare certifieringar eller om till exempel alla kommunala förskolor eller skolor ska certifieras inom ett ämne eller inriktning behöver förslagsvis lyftas för beslut till barn- och skolnämnden. Utredningen förordar inte större kostsammare certifieringar så kostnadspåverkan får anses som låg.

Konsekvenser för barn

Skolor och förskolor med hög kvalitet är det som mest gynnar barnens kunskapsutveckling. En profilinriktning kan ge en extra fokusering mot ett arbetssätt som stärker kvaliteten på verksamheten. Det systematiska kvalitetsarbetet som hela tiden utvecklar de lärande processerna har större utväxling än en särskild profilinriktning för ökad kvalitet. Utifrån att alla barn här rätt att gå i en skola eller förskola med hög kvalitet.

Landsbygds- och skärgårdsperspektiv

En profilinriktad verksamhet som enda förskola i en mindre ort på landsbygden kan bli utmanande om den minskar tillgängligheten för vissa barn att gå i verksamheten. En profilinriktning som man som vårdnadshavare eller barn aktivt söker sig till bör utifrån det lokaliseras i en av kommunens centralorter och blir då inte lika tillgänglig för barn boende på landsbygden.

Jenny Nordström
Förvaltningsdirektör
Barn- och utbildningskontoret

Henrik Sundblom
Avdelningschef
Barn- och utbildningskontoret

Beslut skickas till
Avdelningschef för förskolan